

Balūwa ka Yakobo

Likpɔmuka la mambwa

Yakobo nɔ ukpikilya batɔ basi ko Kunzi niɔ bomisikono ka ɔbili balūwa yi nimɔ. Wina sɛ, Yakobo a ndi matɔ wa ibiba luga ka bakilisito ka Yelusalema. Bɔpupa ndi na Yeso mɔma mumoti. Luga ka batɔ bi niɔ ukpilya ndi balūwa yi nimɔ, bɛmoti-bɛmoti babikyaga ndi bɛ bobinikyononi, luki limoti yigya kabɔ kegɔ ndi kowonisilo yi. Kinili, akaɔbikya bɛ baya akpakyanaga na yigya yanza.

Yakobo ukana ndi bɛ kɔ ka batɔ bi niɔ babinikyana ndi bɔ, batɔ ba yangya bikaga ndi kaigyogiso kyɛ batɔ ba mukumbo bikaga ndi kayibiba. Kinili, ɔbikya ndi batɔ ba mukumbo bɛ bakikonitogɔ ka yigya abɛ batɔ ba litombɔ li nili, busingyogito batɔ ba yangya. Ƴbikya bata bɛ banyiki mosooni, bakikonitogɔ na lisasɔ lapɔ. Batɔ niɔ babinikyana bokwononi kagya bongbinga basi bunza aka mɔɔngɔni bɛyɔ mɔbiso abikyaga mino.

Makpɔmuka mi nimo balūwa yi nimɔ obungusyogo ko bulya ka bakilisito ka mulibo nima: kosingyono, kalɔmbyana na kaumigiso batɔ niɔ bobungaga ndi ko pisi ya lingɔnɔ.

Yigbananaga ya kitabɔ ka Yakobo niyi:

Yuuso 1:1

Baya na yimibo 1:2-18

Kaɔkana likpɔmuka ko Kunzi na kagya bɛyɔ
likpɔmuka li niɔ abikyaga mino 1:19-27

Takukonitogu bambanzu na mulili 2:1-13

Baya, na yigya yanza 2:14-26

Yimibo, na manzina 3:1-18

Sipananiso sa obili kegu yanza 4:1-5:6

Kaiko na limbengi linda, na malumba 5:7-20

¹ Imi Yakobo, musunzu ko Kunzi na ka Mombukwono-dosu Yeso-Kilisito, numuusogito livananza ko Kunzi nilo a limisikono ka obili wasi.

Baya na yimibo

² Bamamaki, gwoni magyagya ngbingo yi nino mo mino kabangana na bukpeki-kpeki dididi, ³ kye makaiba ambe baya kunu kiko yakamaga ko ngbingo wa bukpeki-kpeki, amapa kuwa limbengi linda. ⁴ Luki limoti, okwononi be limbengi linda kunu agyi ligubo kadwe ka mulibo iba wikoni batu bakamaga ka lingunu, kani likpumuka gutugu limoti aka kamubwigu. ⁵ Mambanzu kiki na yimibo luga kunu, akungi Kunzi, apatu. A beyo, Kunzi upaga batu basi na limbengi limoti, na sipananiso. ⁶ Luki limoti, okwononi be akungi na baya ni kegu na botumo. A beyo, mutu nino akungaga na botumo ka limbengi ikaga abe limbengi lo lifo lidingi nilo mbumbo oyongogo. ⁷ Ipigo ya mutu yi nino kotomonitogu be Mombukwono-dosu akwanana kapá luki, ⁸ kye a na mambengi maba, mutu muikonogo ka bopisi bayasi.

Yangya na lingama

⁹ Momosu wa yangya ogwi magyagya beyo Kunzi a mino kabinika kugu, ¹⁰ nino wa lingama

βεγϋ Kunzi asiso mino wasi. A βεγϋ, mutϋ wa lingama ofukana ndeke abe maϋwa mo tutu. ¹¹ Mϋni opupogo, buzu bi umiliso tonito, maϋwa apada, obuukono. A maδongoni βεγϋ mutϋ wa lingama akitanaga ndeke mino, asa mogubo kaki.

Kapilya yigyogyiso na kuboboka

¹² Igyagya ka mutϋ ninϋ amagaga no ngu ko ngbingo wa kuboboka. A βεγϋ kisulyo ka baya, bamokisya kuwa βεgβεgβε baya bututungyo. Ika na obili wa benze na benze ninϋ Kunzi wanyaga ndi batϋ nibo baraga. ¹³ Mumbanzϋ kapa kagya bunye, kobikyonitogϋ be: «Kunzi no akekpamya.» A βεγϋ, mumbanzϋ kakwananigϋ kakpamya Kunzi kagya bunye na Kunzi bikpe kakwananigϋ kakpamya mumbanzϋ kagya bunye βεγϋ. ¹⁴ Luki limoti, musasa manye ka mumbanzϋ aka mo alutogo, agwilisa ka bunye. ¹⁵ Kumbuso yi musasa mi nimo kabedulo, atika kuwa ka bunye. Bunye bi nibo kangata goni, abukuta kuwa kukwaku.

¹⁶ Wiminyonito bamamaki burpaka, bakamubonitogϋ. ¹⁷ Makpumuka manzana masi, bapere bananza basi botukyogoku kugϋ wa lisyε, botukyogoku ko Kunzi ninϋ agya bungbanganya ba kugϋ wa lisyε. Kigomosyonogigϋ, koyikonogigϋ, kegϋ na kululukϋ βεγϋ. ¹⁸ Apa ndi katipá obili pisi ka manzina ma lingunϋ, βekye tiki batϋ ba mambwa ka masi nimo agya ndi.

Kankana likrumka ko Kunzi na kagya

¹⁹ Ibunu bamamaki niḅo namupa kugbe, wi-boni binza ambe mutḅ yikaka-yikaka luga kunu okwononi kaiko bipoli-poli kaukana likpḁmuka, luki limoti ika biti kanzina, ni kegḁ na limbengi likudu. ²⁰ A beyo, mutḅ wa limbengi likudu kagyagigḁ likpḁmuka lo ngbingbili ko misa ko Kunzi. ²¹ Kinili, mokwononi kasa likpḁmuka lanye lasi na likpḁmuka lasi la diya. Gwini na limbengi la kisiso, mḁnzina niḁo Kunzi akḁna ka mambengi kunu kye imu mo akwanana kamuhukuso.

²² Makogwonitogḁ magyagya asi kaukana aka likpḁmuka ko Kunzi, luki limoti okwononi mika kagya likpḁmuka li nilo. Makogyi beyo, a payaya. ²³ A beyo, mḁmbanzḁ kika ni anukanaga likpḁmuka ko Kunzi kani kegḁ kagya yi, ika mḁdḁngḁni abe mḁmbanzḁ kibimya ka nelaga, imina beyo o mino. ²⁴ Kumbuso iyi kaimina, aga, abḁsala bigala beyo ikani o bi mino. ²⁵ Luki limoti, mutḅ niḁo akpimaga mutḅḅ manza masi niḁo atipaga kulikanaga ka busunzu, igwinonogo na imu ka lingunḁ. Kogwogigḁ magyagya asi kaukanaka aka, kumbuso yi abḁsala, luki limoti agyigyilyagatḁ. A beyo, mutḅ yi niḁo ika na bḁbḁnga ka masi niḁo ika kagya.

²⁶ Mḁmbanzḁ kika kasima be a mutḅ ko Kunzi walingunḁ, kani kokondiligḁ lisasḁ kaki, akaitambya payaya. Baya kaki ika ya payaya. ²⁷ Baya yanza na ya lingunḁ niyo Kunzi apaga niyi: Kabinika buti ka bokwino na bowoko ka igyogyisa kabḁ, na kanyika yigya yanye ya obili.

2

Makakonitogũ mũmbanzũ na mũlilĩ

¹ Ibunu ßamamaki nißo mobisa baya kunu ka Mombukwono-dosu wa ibiba ßeyo ka Yeso-Kilisito, makakonitogũ mũmbanzũ na mũlilĩ. ² Mũtũ ßemoti wa mukumbo nino wakimokisyogo botu bayanzanza na pete ya olo kogulya ku mo mino ßumũmũkana ka malũmba, kumbuso yi mũtũ wagogo nino wakimokisyo ßenzanza ogulya goni, ³ makabibiso nino a wakimokisyaga ßinza, mabikya ße: «Ba, dawiki ka pa yanza wanũ,» mabikya nino wa yangya ße: «Wamaga kũũ», ikani «Wika wasi buwobi na magũ kami,» ⁴ kika kani makagya ßeyo, makegũ kaũmina ßambanzũ mũdõngoni. Makako likrũmũka na tamanaga yanye.

⁵ Hukononi, ßamamaki ßũpaka, Kunzi no urũnaga batũ ßa yangya ßa oßilĩ yi nimũ kaiko batũ ßa lingama ka baya, iba ßinisi na ßungama nißo uwanaga ndĩ batũ nißo ßapaga. ⁶ Luki limoti, ma ibunu kaũmina batũ ßa yangya payaya! Kegũ mbeyi batũ ßa mukumbo ßo ßamugyogyisogo, ßanamugwisiso? ⁷ Ißũ ßo ßanzinaga yanyenyẽ no lino lanza nißo Kunzi amurá.

⁸ A ßeyo, kika kani makagya mũtũũ ma Bũngama ko Kunzi ßeyo Mobiso abikya mino ße: «Mũpa ßengenĩ ßeyo aka yo wipaga mino iwe mombukwana-daki yi», makagya ßinza. ⁹ Luki limoti, makiko kaũkogo ßambanzũ na

mulili, makagya bunye. A beyo, mutuu amubisatu na mungimbo kye makegu kagyigyilya yi. ¹⁰ Kye mumbanzu kagya mutuu masi, luki limoti obuna mumoti, iba obunini mogoogo masi. ¹¹ A beyo, Kunzi yi nino goni no abikya be: «Wakosyonitogu na muko ikani mbunya bengeri», abikyatuu goni be: «Wakamwontogu mumbanzu.» Kinili wakosyi gutugu na muko ikani mbunya bengeri, luki limoti wamwo mumbanzu, wobunini asi mutuu aka. ¹² Nzinogoni, manigyigyilya abe batuu bi nibo mutuu usombisa ndeke. Mutuu mi nimo mo apaga kulikanaga. ¹³ A beyo, Kunzi kikigu ndeke no kumbu wa ika ndeke mino kako mungimbo ka nino kuminilyagigu bengeri kumbu. Luki limoti, nino ikaga no kumbu, Kunzi kamakyigu ndeke ka mungimbo.

Baya kiki na yigyigyilya iba a yikwo

¹⁴ Ibunu bamamaki, a na izangia tino mumbanzu kabikya be: «Na na baya» kani kegu kowonisilo pisi ka yigyigyilya? Baya yi akwananatu kahukusogo? Haaa! ¹⁵ Kika kani momonu mukilisito a wakangya ka botu ikani ka malili, ¹⁶ ika na izangiya tino kabikya be: «Winda binza, wimokisyaga binza, wikuto» kani wakapigu tumatu nito o mino wakangya? ¹⁷ Baya a mudongoni begoyo: kiko asi iyu aka kani kegu na igyigyilyo yi, iba a ikwo.

¹⁸ Luki limoti mutuu wagogo kabikya be: «Iwe wa na baya, imi na na yigyigyilya yanza»,

2:11 2:11 Wanda ko Pupo 20:14; Yigilya 5:18; Pupo 20:13; Yigilya 5:17.

nasikisya ambe: «Iwoniso beyo baya kaku akwanana mino kaiko kani kegū na yigyigyilyo yi. Imi nuwonisa kawa baya kami pisi ka yigyigyilya.» ¹⁹ Woboilyoni be Kunzi a bemoti? A binza! Babili babailya bu begeyo, banaguguma bikpwukpwukpwu na kubangaku. ²⁰ Ngingi muna! Wakapa kaina asi likingyosi aka bingbanganya be baya kiki na yigyigyilya, iba a yikwo? ²¹ Kunzi ava mbeyi ndi titosu beyo ka Abalahamu abe mutū wongbingbili ko pisi tino? Ko bulyo ya yigyigyilya kaki kye apá ndi mikaki beyo ka Isaka abe apee ka gbogbo. ²² Winini ku baya kaki amatikana ndi mino na yigyigyilya? Abalahamu inisana ndi be a na baya yapu pisi ka yigyigyilya kaki. ²³ Kinili Mobiso itulyana be: «Abalahamu abailya ndi Kunzi. Ko pisi ya baya yi niyo, Kunzi ava ndi mutū wongbingbili, amaka ndi be wai.» ²⁴ Minini, mambanzu ikaga mutū wongbingbili ko misa ko Kunzi ko bulya yigyigyilya kaki, kegū asi ko bulya baya aka.

²⁵ A mudongoni goni abe afanda nino ina ndi be Laaba. Kunzi amina ndi mutū wongbingbili pisi ka yigyigyilya kaki kye utilya ndi bomikya-bezaleli bi nibo butika ndi, umigisa ndi ko pisi yagogo. ²⁶ A beyo, mudongoni begeyo, nzuyi kiki na limbengi, iba a ikwo. Na baya kiki na yigyigyilya, iba a ikwo goni.

3

Tobuulyini lisasu

¹ Bamamaki, batū budingi luga kunu bakikonitogu na masasa kaiko bowonisilo.

A beyo, makaiba binza be ngbanga kusu ka bowonisilo ika ndeke mutula kugbe kaukitaga batu bagogo. ² Tagyaga banye na bopisi dididi. Mumbanzu kogwogi pisi ka munzina kaki, iba a mutu walingunu, nino akwanana kobuulyogo nzayi kaki yasi. ³ Tukandilagatu banyama nibo bina be bafalasi noku na basinga kye biki katimukana, tanuluto ku tiko mino kapa. ⁴ Tovini mbeyi likingyosi la babato. Ba bakpakpa, ovivi wapu anutundulo. Luki limoti bunanaga na mikyo luki mukede aka abe ambu, banaga ku kwa ku sufele ika mino kapa. ⁵ A begyo, lisasu a luki likede kugbe ka nzayi, luki limoti opupisaga makpamuka makpakpa.

Winoni mbeyi beyo mikya-likalu lo buku agbundaga mino tutu yidingi! ⁶ A beyo, lisasu a abe buku, otuma banye. A libaba la nzayi nilo aputaga obili kusu wasi. Agbundaga obili kusu katukya ka yibukuta adwe ka kukwaku na buku nibo otukyogoku ka libye lo buku. ⁷ Mumbanzu akwanana kausiso banyama bo tutu, bombu, banyama nibo bolutikonogo ikani bosu, banamukana. Mutu yi nino usisogo busiso. ⁸ Luki limoti, kegu na mumbanzu gutugu bemoti aka nino akwanana kakandila lisasu. A luki litula, kapiligu, otumini na lingangi nilo amwogo. ⁹ Tabibisaga Mombukwono-dosu, Obosu na lisasu, luki limoti tugbangaga bata nolu goni bambanzu nibo Kunzi ugya ndi ka likingyosi kaki. ¹⁰ Munzina mu bibiso na nimo ma mogbongoni opupaga ka munoku mimoti aka. Kokwononigu be iki beyo bamamaki.

11 Kegu na likpakpa gutugu limoti aka nilo opupisaga libo lade na nilo lozyo ka liko limoti. 12 Bamamaki, bugo kabukutagigu manga, buvaka kabukutagigu ndimo. Likpakpa lo libo la liniko kakwananigu kopupiso libo lade.

Yimibo niyo otukyoku kugu wa lisyε

13 Mutu wa yimibo ikani mutu wa bugegele a tu luga kunu? Owonisi neki pisi ka yigyigyilya yanza, niyo akagya na limbengi la kisiso na yimibo. 14 Luki limoti makika na imi, na musasa ma kukitaga bengeri, makibibonitogu. Makoitisonito kuboboku abe liganu. 15 Inguo ya yimibo yi niyo kotukyogikugu kugu wa lisyε, a yimibo ya obili yi nima, yimibo ya nzayi, yimibo yi otukyogoku ka Mumuyoniso. 16 A beyo, bambanzu bakika na imi na musasa kaukitaga bengeri, yigya yanye na bunye dididi ikaga wa. 17 Yimibo ya kugu wa lisyε a mbeyi iyu bitu, kumbuso yi a na maziyo, yawese na iziyo, yitumo no kumbu, anabukuta yigyigyilya yanzanza. Kakogigu iyu bambanzu na mulili, kegu na kuboboku beyo. 18 Batu nibo hapaga maziyo, bakunaga maziyo luga ka bambanzu, na masolo mi nimo bobuulyogo ni yigya yogbingbili.

4

Kapa obili, wika mumuyoniso ko Kunzi

1 Langa, ipumbu akopupoku luga kunu no pisi tino? Akopupoku pisi ka musasa manye nimo akaulanana kuso kunu. 2 Ma na musasa matamatu, luki limoti makegu no pisi kainiso notu, mikaga kawa bakitulya kamwo bambanzu. Ma

na musasa mo luki, luki limoti makakwananigu kainiso nolu. Mapungaga kuwa wa ipumbu na ulanana luga kunu. Makakwananigu kainiso na nilo makapa kye ma kegũ kakunga Kunzi. ³ Makakunga gutũgũ, makinisigu no luki li nilo kye tamanaga kunu ikaga yanye. Makungaga ko bulya yimosisyo musasa manye kunu. ⁴ Ibunu batũ banye bana! Makibogigu se ambe wakapa obili, wika mumuyoniso ko Kunzi? Nino apa kaka limbida na obili, ika kuwa mumuyoniso ko Kunzi. ⁵ Makinonitogũ abe Mobiso ko Kunzi abikya payaya be: «Kunzi ikaga na imi ko bulya limbengi nilo obiso kusũ kusu!» ⁶ Luki limoti, Kunzi atidukilyoni bũbunga budingi kye Mobiso akabikya be: «Kunzi ulananaga na batũ ba kibinika, luki limoti udukilyaga batũ ba kisiso bũbunga.» ⁷ Gyoni neki mutũũ ko Kunzi. Gyoni dongoso na mumuyoniso, amupikitatũ byi. ⁸ Mukpudoniku Kunzi, amukpudokutũ goni ibunu. Wisukusoni mabokũ, ibunu batũ banye, bubisoni mambengi, ibunu batũ ba kubobokũ. ⁹ Lyoni kumbu, magama, migama! Bũtũtũ kunu iiti mugamũ, igyagya kunu iita kumbu. ¹⁰ Wisisoni kambwa ko Mombukwonodosu, amubinikatũ.

Wakikonitogũ zozĩ ka mũmbanzũ

¹¹ Bamamaki, makonzinyonogonitogũ yanyenye luga kunu. Mutũ nino anzinilyaga mamaki yanyenye, ikani kasombiso, anzinaga yanye ka mutũũ ko Kunzi, anosombiso mutũũ mi nimo. Wakosombiso mutũũ, wakegũ bata

mütu yi ninö agyaga mütuu, wa küwa abe zozì.
 12 Kunzi mukaka nõ obisa ndi mütuu, iyi goni nõ
 a zozì, iyi mukaka nõ akwanana kohukuso ikani
 kamwo. Wakaiva abe wani, iwe ninö wa zozì ka
 mütu wagogo?

Wakikonitogu mütu wa kibinika

13 Imukononi mbiya wanu, ibunu nibo
 mabikyaga be: «Na lisyé nili ikani na bugala,
 taga banu ka gudü sipakala, tagya kü syangasu
 simoti, tagaba magabu, tiniso no buyi.»
 14 Makibigu ikani obili kunu ika na bugala
 bunì! A beyo, ma abe muki payaya, nimo
 inisogo ko ngbinga mukede, kumbuso yi
 olimiko. 15 Okwononi yipepe kabikyaga be:
 «Mombukwono-dosu kapa, tikatu bapupu,
 tagya banu makpumuka dididi.» 16 Luki limoti,
 mbiya wanu, ma bakibinika, manibiba. Inguo
 ya yibinika yi niyo kegü yanza. 17 A beyo, ninö
 ibaga kagya likpumuka lanza ni kegü kagya,
 imakyaga ka bunye.

5

Kumbu ka batü ba lingama

1 Imukononi mbiya wanu, ibunu batü ba
 lingama! Gomononi, mapamikanaga ko bulya
 kumbu niyo amutakanya ndeke! 2 Lingama
 kunu opuni, batutu bolyini botu kunu. 3 Olo
 na fiza kunu ogwini nzuma. Nzuma yi niyo
 yo amusungalya ndeke, amulya nzuyi abe buku
 kamusumbo ni ibu. Mimumulyoni lingama la
 lisyé la mupipilo. 4 Makukalyagigu batü nibo
 bikaga kagya mogubo ka botiko kunu. Hukononi

kū bo mino kayigama. Yigama kabu odwini ka motili ko Kunzi, Mombukwana ngu yasi. ⁵ Ɔbili kunu kūnū ka litombu ikoni asi ko bulya kaidya nzūyi aka na magyagya. Molingogoni abe banyama niḅo bukwisogo ko bulya kumwɔ. ⁶ Mubisoni batū niḅo bakegū na likpūmuka ka makombū, mumwisiso ni bakegū na ibunu na mū mapū.

Kaiko na limbengi linda ni manalumba

⁷ Bamamaki, wikoni na limbengi linda kadwe kū kwa kū Mombukwono-dosu igoku ndeke mino. Winoni mbeyi beyo mudima botiko ikaga mino na limbengi linda kabundaga lisyε niḅo masoḅ angata mino. Abundilaga mbwayi ya mambwa na niyo ya muliḅo na limbengi linda. ⁸ Ibunu, wikoni na limbengi linda goni. Wisulyoni kye yigoku ka Mombukwono-dosu a kūwa buwobi.

⁹ Bamamaki, makonzinilyonogonito yanyenyε, iba Kunzi kamubisonito na mungimbo. Zozi a kūwa wa kamaga ka mupumi, a buwobi kogulyo! ¹⁰ Bamamaki, hutomononi bogyalandu niḅo banzinaga ndi ko lino ko Kunzi. Wikoni na limbengi linda ka yigyogyiso abe iḅ. ¹¹ Tumakaga ambe batū ba magyagya kye bokibyatū ndi. Mukanagatū goni bibū ya limbengi linda ka Yobū beyo igyogyisa ndi mino na mibatū buḅunga niḅo Mombukwono-dosu adukilya ndi ka muliḅo. A beyo, Mombukwono-dosu a mutumo na kumbu na banza.

¹² Kugbe wa niyo, bamamaki, makokogonitogū silika ko lino la kugū wa lisyε, ikani ka niḅo la

ɔbili, gutugu ko lino lo luki lagogo aka. Mak-abailyaga be «Iyo» ika «Iyo» aka, makanganyaga be «Haaa» ika «Haaa» aka goni, iba Kunzi kamubisonito na mungimbo.

¹³ Mumbanzu kika ka yigyogyiso luga kunu, alumbi. Kika na magyagya, imbili. ¹⁴ Mumbanzu kika no kolofu, umaki bazee ba kanisa, balumbilya, bagbodyo molingo ko lina ka Mombukwono-dosu. ¹⁵ Malumba nimo ma baya mo, akwanana kahukuso mutu wo kolofu. Mombukwono-dosu amigisya ngu. Kagyo bi bunye, Kunzi apilya. ¹⁶ Twogoni bunye luga kunu, manalumbilyana iba minisi na muhukuso. Malumba ka mutu wongbingbili ikaga no ngu kugbe. ¹⁷ Iliya a ndi mumbanzu mudongoni abe ibusu goni. Alumba ndi na kekele be mbwayi kolukonitogu. Igyonosa ndi beyo aka yo ka byanga bisaa na batimba madia. ¹⁸ Kumbuso yi, igilya ndi bata kalumba, mbwayi aluka ndi kotukyoku kugu wa lisyε, litombu apa masolo.

¹⁹ Bamamaki, mutu bemoti luga kunu, kasa pisi ya lingunu, mutu wagogo amigisoku bata ko pisi yi niyo, ²⁰ wiboni ambe mutu nino anyogo mutu wa bunye ko pisi ya bunye, ohukusogo limbengi ka mutu yi nino ka kukwaku. Kunzi apilya bunye budingi.

AGUMÉ WAMBIYA

Lika: AGUMÉ WAMBIYA (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lika

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
f796df90-b7da-5393-9b93-c756eba4e5d6